

مدل ساختاری پرخاشگری بر اساس تنظیم هیجان، آکسیتیمیا، تکانشگری و هیجان خواهی در دانشجویان

سامره اسدی مجره^{۱*}، بهمن اکبری^۲

۱. استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، رشت، ایران.

۲. دانشیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، رشت، ایران.

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۶/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۶/۱۷

زمینه و هدف گسترش دامنه خشونت و پرخاشگری در جامعه ایران و به‌ویژه در سال‌های اخیر یکی از جدی‌ترین آسیب‌های اجتماعی به‌شمار می‌رود. پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری پرخاشگری بر اساس تنظیم هیجان، تکانشگری، آکسیتیمیا و هیجان خواهی در دانشجویان انجام شد.

مواد و روش‌ها روش اجرای این پژوهش، توصیفی و طرح پژوهش، همبستگی از نوع الگویابی معادلات ساختاری است. نمونه پژوهش شامل ۲۱۰ نفر (۱۳۶ دختر و ۷۴ پسر) دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بودند که به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و پرسشنامه پرخاشگری (AQ)، مقیاس دشواری‌های تنظیم هیجانی (DERS)، پرسشنامه تکانشگری بارت، مقیاس آکسیتیمیای تورنتو (TASS) و مقیاس هیجان خواهی زاگرمین را تکمیل کردند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های توصیفی و روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و روش مدل معادلات ساختاری مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها نتایج پژوهش نشان داد ارتباط متغیرهای دشواری تنظیم هیجان، تکانشگری، آکسیتیمیا و هیجان خواهی با پرخاشگری در دانشجویان مثبت و معنادار است ($p < 0/01$). همچنین، بین متغیرهای تکانشگری، آکسیتیمیا و هیجان خواهی با میانجیگری دشواری‌های تنظیم هیجان با پرخاشگری ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد ($p < 0/01$).

نتیجه‌گیری نتایج پژوهش نشان داد که مشکلات هیجانی در بروز پرخاشگری در دانشجویان نقش دارند.

کلیدواژه‌ها:

آکسیتیمیا، پرخاشگری، تنظیم هیجان، تکانشگری، هیجان خواهی.

مقدمه

انجام گرفته در کشور میزان پرخاشگری را در بین نوجوانان و جوانان ۳۰ تا ۵۰ درصد گزارش کرده‌اند [۲]. اعمال پرخاشگرانه تأثیر عمیقی بر جامعه، حوزه روان‌پزشکی و دیگر حوزه‌های مرتبط دارند. پرخاشگری عموماً به‌عنوان رفتاری تعریف شده است که معطوف به دیگری است و به آسیب منجر می‌شود [۳]. پرخاشگری با متغیرهای بسیاری در ارتباط است

عصر حاضر را تا حدی می‌توان عصر پرخاشگری^۱ نامید. زیرا هر روز شاهد بروز اعمال خشونت‌آمیز، ضرب‌وجرح، قتل و کشتار انسان‌ها هستیم [۱]. گسترش دامنه خشونت و پرخاشگری در جامعه ایران و به‌ویژه در سال‌های اخیر یکی از جدی‌ترین آسیب‌های اجتماعی به‌شمار می‌رود و مطالعات

1. aggression

* نویسنده مسئول: سامره اسدی مجره
نشانی:

دورنگار:

تلفن: ۰۱۳-۳۳۴۲۳۳۰۸

رایانه: asadimajreh_psy@yahoo.com

شناسه ORCID: 0000-0001-9666-4466

مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، دوره ۲۵، شماره ۶، بهمن و اسفند ۱۳۹۷، ص ۸۱۹-۸۲۸
آدرس سایت: <http://jsums.medsab.ac.ir> رایانه: journal@medsab.ac.ir

شاپای چاپی: ۱۶۰۶-۷۴۸۷

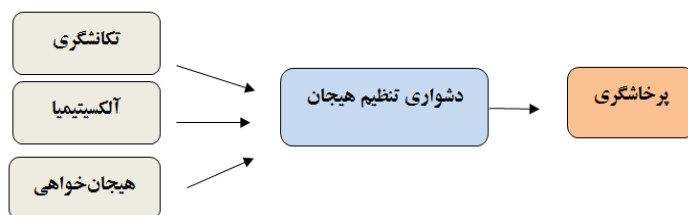
رفتارهای رشدنیافته، لذت جویانه و عموماً همراه با درجات خطر بالا هستند که می‌توان ادعا کرد تکانشگری هسته اصلی بسیاری از آسیب‌های اجتماعی مانند بی‌بندوباری جنسی، قماربازی بیمارگونه، سوءمصرف مواد، اختلال‌های شخصیت و بزهکاری است. برای مفهوم تکانشگری تعریف‌های گوناگونی ارائه شده است. برخی از این تعریف‌ها شامل: «رفتار انسان بدون تفکر کافی»، «عمل غریزه بدون توسل به مهار ایگو» و «عمل سریع ذهن بدون دراندیشی و قضاوت هوشیار» است [۱۱]. تکانشگری با رفتار خودکشی‌گرایانه ارتباطی قوی دارد [۱۲]. هیجان‌خواهی^۵ نیز صفتی است که با نیاز به احساسات و تجارب متغیر، تازه و پیچیده و نیز خطر کردن برای کسب چنین تجاربی تعریف شده است. هیجان‌خواهی می‌تواند بر رفتار، ویژگی‌ها و الویت‌های افراد اثر بگذارد. افراد دارای هیجان‌خواهی به فعالیت‌هایی می‌پردازند که با تحرک و انگیزش زیادی همراه است [۱۳].

پژوهش‌ها حاکی از ارتباط آلکسیتیمیا، تکانشگری و هیجان‌خواهی با پرخاشگری [۱۲، ۱۴] و تنظیم هیجان است. سانچز-مارتین و همکاران [۱۵] در پژوهش خویش رابطه تکانشگری با پرخاشگری فیزیکی و کلامی در دختران و پسران را معنادار نشان دادند. اسشریبر، گرانت و اودلوگ [۱۶] ارتباط تکانشگری را با تنظیم هیجان معنادار گزارش کردند. نتیجه پژوهش پندی، ساکسنا و دابی [۴] نیز نشان داد که آلکسیتیمیا با دشواری‌های تنظیم هیجان مرتبط است و این دشواری‌ها سهم بالایی در مشکلات مرتبط با سلامتی دارند. بشارت و همکاران [۱۷] در پژوهشی نشان دادند که راهبردهای تنظیم هیجان می‌توانند رابطه آلکسیتیمیا و مشکلات بین‌شخصی را تعدیل کنند. هیجان و تنظیم هیجان نیز با پرخاشگری مرتبط است [۱۸-۲۰]. تاجیک‌زاده و صادقی [۲۱] در پژوهش خویش در رابطه با نقش سبک‌های کنترل هیجان در پیش‌بینی پرخاشگری در دانشجویان. به این نتیجه رسیدند که نمره‌های بالا در نشخوار ذهنی با خصومت، خشم و پرخاشگری کلامی، پرخاشگری غیرمستقیم و پرخاشگری جسمی همبسته است و سبک‌های کنترل هیجانی می‌تواند خشم و پرخاشگری افراد را کاهش دهد. روبرتون، دافرن و باکس [۳، ۲۲]. ارتباط تنظیم هیجان را با پرخاشگری گزارش کردند. با توجه به ارتباط قوی تکانشگری و هیجان‌خواهی و آلکسیتیمیا با تنظیم هیجان در پژوهش‌های انجام شده، انتظار می‌رود که ارتباط این متغیرها با پرخاشگری با توجه به نقش میانجی تنظیم هیجان باشد. از این رو بر اساس مبانی نظری بالا، مدل زیر مطرح می‌شود.

که یکی از این متغیرها تنظیم هیجان^۱ است. سازه تنظیم هیجانی یکی از متغیرهای مورد توجه روانشناسان بوده [۴] و اخیراً در مطالعه آسیب‌شناسی روانی گنجانیده شده است. گروس^۲ هیجان را به صورت دوره‌ای و نسبتاً کوتاه مدت تعریف کرده است که از نظر بیولوژیکی مبتنی بر الگوی ادراک، تجربه، واکنش فیزیولوژیکی و تعاملی است و در پاسخ به چالش‌های فیزیکی و اجتماعی ویژه رخ می‌دهد. تنظیم هیجانی به طور ویژه‌ای توضیح می‌دهد که افراد چگونه هیجان را تجربه، تعدیل و سازمان‌دهی می‌کنند و چگونه چنین مدیریتی بر رفتار انسان تأثیر می‌گذارد [۵]. الیوت و همکاران اذعان کرده‌اند که تنظیم هیجان انطباقی به افراد اجازه می‌دهد تا تحمل وضعیت‌های در مانده‌کننده افزایش یابد. هیجان‌دارای کیفیت بالایی هستند به این صورت که می‌توانند باعث واکنش مثبت یا منفی در افراد شوند. اگر متناسب با موقعیت و شرایط باشند باعث واکنش مثبت و در غیر این صورت باعث واکنش منفی می‌شوند. بنابراین زمانی که هیجان‌دار شدید یا طولانی می‌شوند یا با شرایط سازگار نیستند آن زمان نیاز به تنظیم کردن آن‌ها لازم است [۶]. شواهد حاکی از ارتباط معنادار میان عدم توانایی تنظیم هیجان‌ات و اختلالات روان‌شناختی همچون افسردگی، اختلالات اضطرابی و اختلالات خوردن و اختلال شخصیت مرزی است [۷]. تنظیم هیجان با پرخاشگری ارتباط دارد [۸]، [۹] و توانایی افراد برای تنظیم حالات هیجانی دشوار به کاهش رفتارهای پرخاشگرانه می‌انجامد [۳]. متغیر دیگری که احتمال می‌رود در پرخاشگری نقش داشته باشد آلکسیتیمیا^۳ است. آلکسیتیمیا (ناگویی خلقی) به صورت دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات، و دشواری در تمایزگذاری هیجان‌ات و تحریکات بدنی ناشی از برانگیختگی هیجانی و سبک تفکر برون‌مدار تعریف می‌شود. [۵] آلکسیتیمیا با بهزیستی روان‌شناختی و بیماری‌های روان‌شناختی مرتبط است. آلکسیتیمیا با بسیاری از اختلالات روان‌شناختی از قبیل افسردگی، اضطراب، اختلالات خوردن، اختلال وحشت‌زدگی، اختلال وسواسی-اجباری و اعتیاد و اختلال استرس پس از ضربه ارتباط دارد [۱۰]. متغیر دیگری که با پرخاشگری در دانشجویان مرتبط است تکانشگری^۴ است. رفتارهای تکانشی و خطرپذیری که مجموعاً با عنوان رفتارهای مخاطره‌آمیز خوانده می‌شود، دربرگیرنده طیف گسترده‌ای از

1. emotion regulation
2. Gross
3. alexithymia
4. impulsivity

5. sensation seeking

شکل ۱. مدل ارتباطی تنظیم هیجان با پرخاشگری

شامل ۲۹ عبارت است. آزمودنی‌ها به هر یک از عبارات در طیفی ۵ درجه‌ای از کاملاً شبیه من است تا به شدت به من شبیه نیست [۱] پاسخ می‌دهند. پرسشنامه پرخاشگری دارای اعتبار و روایی قابل قبول است. آنها این آزمون را در بازآزمایی مجدد بین ۰/۷۲-۰/۸۰ و همسانی درونی، این چهار عامل را با نمره کل برای روایی آن بین ۰/۷۲-۰/۸۹ گزارش کرده‌اند [۲۳]. ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش نقدی و همکاران [۲۴] برای کل مقیاس ۰/۸۹ گزارش شده است. در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با روش ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۶ به دست آمد.

مقیاس دشواری‌های تنظیم هیجان گراتز و رومر (DERS): گراتز و رومر در سال ۲۰۰۴، مقیاس دشواری‌های تنظیم هیجانی را ساختند که دارای ۳۶ عبارت است. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت، از ۱ (تقریباً هرگز) تا ۵ (تقریباً همیشه) نمره‌بندی شده‌اند. نتایج مربوط به پایایی در پژوهش گراتز و رومر نشان می‌دهند که این مقیاس دارای همسانی درونی بالا (کل مقیاس) است. در پژوهش امینیان در سال ۱۳۸۸، روایی هم‌زمان این مقیاس با پرسشنامه هیجان خواهی زاگرم قابل قبول گزارش شده است ($r=0/26$) در آن پژوهش، پایایی به دو روش آلفای کرونباخ و تصنیف محاسبه شد و به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۸ به دست آمد [۶]. در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با روش ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۸ به دست آمد.

پرسشنامه تکانشگری بارت: این پرسش‌نامه توسط پروفسور ارنست بارت و همکاران در سال ۲۰۰۴ طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۳۰ پرسش است. پرسش‌ها به صورت چهارگزینه‌ای تدوین شده‌اند و نمره‌گذاری از ۱ (به ندرت/ هرگز) تا ۴ (تقریباً همیشه) انجام می‌گیرد. حداقل نمره ۱ و حداکثر نمره ۱۲۰ است. پایایی به دست آمده در بررسی بارت و همکاران (۲۰۰۴) حدود ۸۱ درصد بوده است.

با توجه به سطوح بالای پرخاشگری‌ها در دانشجویان، و نیز برای تعیین متغیرهای پیش‌بین در بروز آن‌ها، ضرورت انجام پژوهش حاضر ایجاد شد. از این رو نتایج پژوهش حاضر می‌تواند دارای یافته‌های تلویحی برای درمانگران بالینی و متخصصان سلامت و مشاوران دانشگاهی برای کاهش سطح پرخاشگری با تأکید بر نقش متغیرهای هیجانی باشد. پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری پرخاشگری بر اساس تنظیم هیجان، تکانشگری، آلکسیتیمیا و هیجان خواهی در دانشجویان انجام شد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر توصیفی و طرح پژوهش، همبستگی از نوع الگویابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت در نیمسال دوم تحصیلی سال ۹۶-۱۳۹۵ بود که در شاخه‌های علوم انسانی، علوم پایه، کشاورزی و فنی و مهندسی مشغول به تحصیل هستند که از میان آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۲۱۰ نفر (۱۳۶ دختر و ۷۴ پسر) به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای، انتخاب شدند. شایان ذکر است، با توجه به اینکه در روش معادلات ساختاری حداقل حجم نمونه پیشنهادی ۲۰۰ نفر است [۸]، از این رو حجم نمونه بالای ۲۰۰ نفر انتخاب شد تا این مفروضه رعایت شود. معیارهای ورود به پژوهش عبارت است از دانشجوی مقطع کارشناسی بودن، دامنه سنی ۱۸ تا ۴۰ سال (مرحله جوانی)، عدم سابقه اختلالات روانی، عدم مصرف داروهای روان‌پزشکی. دانشجویانی که مقیاس‌ها را به صورت ناقص تکمیل کرده بودند از پژوهش حذف شدند. داده‌های پژوهش با استفاده از شاخص‌های توصیفی، روش ضریب همبستگی پیرسون و روش معادلات ساختاری با استفاده از نوشتار ۸/۱۸ نرم‌افزار لیزرل تحلیل شد. ابزارهای اندازه‌گیری در پژوهش عبارت‌اند از:

پرسشنامه پرخاشگری (AQ): باس و پری [۵] این پرسشنامه را طراحی کردند که ابزاری خود گزارشی است و

1. Gratz & Roemer Emotion Regulation Dysregulation Scale

مطلوب احراز گردید و ضریب همبستگی آن‌ها به ترتیب ۰/۷-، ۰/۶۸- و ۰/۴۴ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با روش ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۶ به دست آمد.

مقیاس هیجان خواهی زاگرمین^۲: این مقیاس فرم کوتاه مقیاس هیجان خواهی زاگرمین که در سال ۱۹۷۱ طراحی شده است و شامل ۱۴ سؤال ۲ گزینه‌ای صحیح و غلط است که به صورت ۱ و ۰ نمره‌گذاری می‌شود. پایایی این مقیاس توسط زاگرمین و آیزنک در سال ۱۹۷۸ در حدود ۰/۸۵ تا ۰/۸۶ برآورد شده است. کامکاری [۲۴] نیز با استفاده از روش تصنیف، گاتمن و آلفای کرونباخ ضریب پایایی آن را به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۷۵ و ۰/۷۰ محاسبه کرده است. در پژوهش حاضر پایایی مقیاس با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد.

نتایج

میانگین و انحراف معیار متغیرهای دشواری تنظیم هیجان، تکانشگری، آلکسیتیمیا، هیجان خواهی و پرخاشگری در جدول ۱ آمده است.

اختیاری و همکاران در سال ۱۳۸۷، پایایی مقیاس را ۰/۸۳ گزارش کردند. در پژوهش اختیاری و همکارانش، ضرایب پایایی این پرسش‌نامه در بین افراد بهنجار و معتاد برای مقیاس کل تکانشگری بارت ۰/۸۳۱ و ۰/۸۴۵ به دست آمده است [۱۱]. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با روش ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۹۶ به دست آمد.

مقیاس آلکسیتیمیای تورنتو (TASS): مقیاس آلکسیتیمیای تورنتو آزمونی ۲۰ سؤالی است و توسط بگبی، پارکر و تیلور در سال ۱۹۹۴ تهیه شده است. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) نمره‌گذاری می‌شوند. بگبی و همکاران پایایی مقیاس را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ (۰/۸۱) و ضریب پایایی بازآزمایی (۰/۷۷) مطلوب گزارش کردند [۶]. بشارت و همکاران در پژوهشی [۱۷]، ضریب آلفای کرونباخ نمره کل مقیاس را ۰/۸۳ گزارش کردند و نیز، روایی مقیاس با روش روایی هم‌زمان و با اجرای هم‌زمان مقیاس‌های هوش هیجانی، مقیاس بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان-شناختی

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیر	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف معیار
تکانشگری	۳۲	۱۱۶	۸۱/۶۲	۱۰/۳۷
آلکسیتیمیا	۱۰	۱۰۰	۴۹/۶۸	۲/۸۲
هیجان خواهی	۴	۱۴	۶/۲۳	۱/۱۹
دشواری تنظیم هیجان	۴۳	۱۳۴	۱۰۱/۹۲	۱۳/۰۵
پرخاشگری	۳۸	۱۴۵	۸۴/۳۱	۱۱/۲۵

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱. تکانشگری	-				
۲. آلکسیتیمیا	**۰/۳۶۹	-			
۳. هیجان خواهی	**۰/۴۰۱	*۰/۳۹	-		
۴. دشواری تنظیم هیجان	**۰/۴۹۶	**۰/۴۷۶	**۰/۴۰۶	-	
۵. پرخاشگری	**۰/۵۸۵	**۰/۵۱	**۰/۴۸	**۰/۶۳	-

**p < ۰۰۱، *p < ۰۰۵

1. Toronto Alexithymia Scale

2. Zuckerman Sensation- Seeking Scale

همان گونه که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد همبستگی پرخاشگری با دشواری تنظیم هیجان ($r=0/63, p<0/01$)، تکانشگری ($r=0/585, p<0/01$)، آلکسیتیمیا ($r=0/48, p<0/01$) و هیجان خواهی ($r=0/51$) است. همچنین بین دشواری تنظیم هیجان با تکانشگری

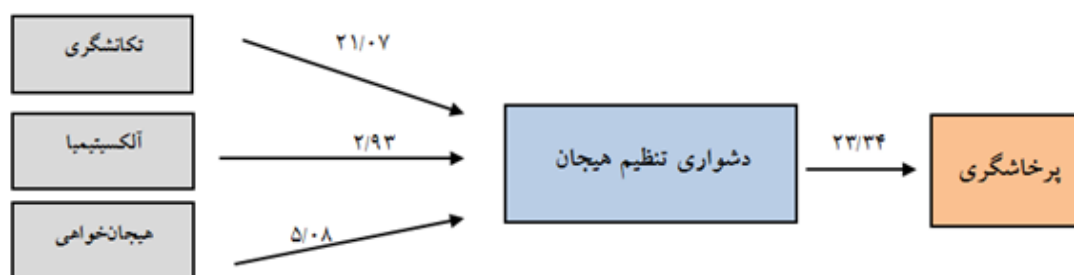
همان گونه که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد همبستگی پرخاشگری با دشواری تنظیم هیجان ($r=0/63, p<0/01$)، تکانشگری ($r=0/585, p<0/01$)، آلکسیتیمیا ($r=0/48, p<0/01$) و هیجان خواهی ($r=0/51$) است. همچنین بین دشواری تنظیم هیجان با تکانشگری

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل

شاخص مدل	شاخص کای	درجه آزادی	نسبت کای اسکور به درجه آزادی	شاخص برازش تطبیقی	شاخص نیکویی برازش انطباقی	شاخص نیکویی برازش نرم نشده	شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات	نتیجه
اولیه	۴/۲۶	۳	۰/۲۳	۱	۰/۹۹	۰/۹۶	۰/۰۴	تأیید مدل

بر اساس نتایج جدول ۳، شاخص نسبت کای اسکور بر درجه آزادی برای مدل‌های خوب زیر ۳ است که در اینجا صادق است. از طرف دیگر، ریشه خطای میانگین مجذورات تقریباً نیز برابر با ۰/۰۴ به دست آمد که اندازه این شاخص معمولاً در مدل‌های خوب کوچک‌تر از ۰/۰۶ است. شاخص برازندگی تطبیقی و شاخص نیکویی برازش انطباقی نیز روا

بودند. با توجه به شاخص‌های مذکور داده‌های به دست آمده با مدل اولیه پژوهش برای تبیین متغیر پرخاشگری برازش مناسبی دارند. مقادیر روابط (ضرایب مسیر مستقیم و غیرمستقیم و t-value) مستقیم و غیرمستقیم و آثار کل متغیرها در مدل پژوهش در جدول‌های ۴ و ۵ آمده است.

شکل ۲. مدل مسیر، مقادیر مستقیم و غیرمستقیم مدل پرخاشگری دانشجویان

جدول ۴. مقادیر روابط مستقیم متغیرهای پیش‌بین بر پرخاشگری

آثار مستقیم	مقادیر استاندارد شده	مقادیر استاندارد نشده	t
تنظیم هیجان بر پرخاشگری	۰/۸۶	۰/۵۰	۲۳/۳۴
تکانشگری بر تنظیم هیجان	۰/۶۸	۰/۷۸	۲۱/۰۷
آلکسیتیمیا بر تنظیم هیجان	۰/۱۲	۰/۱۳	۲/۹۳
هیجان خواهی بر تنظیم هیجان	۰/۲۴	۱/۴۷	۵/۰۸

استاندارد شده، بین متغیرهای پیش بین تکانشگری ($p < 0/01$)، $t = 21/07$ ، $\beta = 0/68$ ، آکسیتیمیا ($p < 0/01$)، $t = 2/93$ ، با $\beta = 0/12$ ، هیجان خواهی ($p < 0/01$)، $t = 5/08$ ، $\beta = 0/24$ ، با متغیر ملاک تنظیم هیجان معنادار است و این متغیرها به صورت غیرمستقیم با پرخاشگری رابطه دارند.

با توجه به نتایج به دست آمده، ضرایب مسیر مستقیم استاندارد شده، بین متغیر پیش بین تنظیم هیجان ($p < 0/01$)، $t = 23/34$ ، $\beta = 0/86$ ، با متغیر ملاک پرخاشگری معنادار است و این متغیر به صورت مستقیم با پرخاشگری رابطه دارد. همچنین با توجه به نتایج به دست آمده، ضرایب مسیر مستقیم

جدول ۵. مقادیر آثار کلی و ضرایب مسیر

آثار کل	مقادیر استاندارد شده	مقادیر استاندارد نشده	اولویت
تنظیم هیجان بر پرخاشگری	۰/۸۶	۰/۵۰	۱
تکانشگری بر پرخاشگری	۰/۵۸	۰/۳۹	۲
هیجان خواهی بر پرخاشگری	۰/۲۱	۰/۷۳	۳
آکسیتیمیا بر پرخاشگری	۰/۱۰	۰/۰۷	۴

مورد توجه قرار گیرند. دشواری تنظیم هیجان می‌تواند به روابط بین فردی ضعیف منجر شوند که به بدکارکردی اجتماعی و مشکلات سلامت روان از جمله پرخاشگری می‌انجامد. بررسی‌ها نشان داده افرادی که در بیان و کنترل هیجانات به صورت کارآمد عمل می‌کنند میزان خشم در آن‌ها نسبت به دیگر گروه‌ها کمتر است. کسانی که در تنظیم هیجانات به صورت ناکارآمد عمل می‌کنند میزان اختلالات رفتاری نظیر خشم در آن‌ها بیشتر دیده می‌شود [۲۵] و میزان مناقشه و درگیری با دیگران در آن‌ها نسبت به دیگر گروه‌ها بیشتر است. در تبیین این یافته باید اشاره کرد که مهارت‌های هیجانی شامل ابعاد گسترده‌ای است که بروز نقص در هر یک از این ابعاد، با بروز اختلالات هیجانی خاصی همراه است. ابعاد درگیر در بروز خشم و پرخاشگری افراد، با نقص جدی در برخی مهارت‌های تنظیم هیجان، مانند فاجعه‌بار خواندن، سرزنش دیگران و نشخوار فکری هماهنگ است [۲۷]. توانایی تنظیم هیجانات به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر رشد بهنجار می‌تواند تعامل بین فردی مؤثر، تصمیم‌گیری و رفتارهای سازگارانه را موجب شود [۲۸]. افرادی که مهارت‌های تنظیم هیجان خوبی دارند هنگام تجربه هیجانات، ارزیابی درستی از شدت و علت هیجان خواهند داشت. این افراد در مواقع ضروری به بازداري تکانه‌های هیجانی می‌پردازند و با کنترل هیجانی خوب توجه خود را از نشانه‌های خشم برمی‌گیرند و روش‌های سازگارانه‌تر و غیر خصمانه‌ای در پیش می‌گیرند. افراد با توانایی تنظیم هیجانی بالا، در موقعیت‌های اجتماعی به جای پرخاشگری کردن به حل مسئله اجتماعی که سازه عکس پرخاشگری است می‌پردازند. بنابراین سازگاری بیشتر نتیجه تنظیم هیجانی است و توانایی کنترل نگرش‌های پرخاشگرانه را

نتایج آثار کلی (مستقیم و غیرمستقیم) متغیرهای پیش بین (تنظیم هیجان، تکانشگری، آکسیتیمیا و هیجان خواهی) بر متغیر ملاک (پرخاشگری) در جدول ۵ آمده است که نشان می‌دهد متغیر تنظیم هیجان با ضریب مسیر ۰/۸۶ بیشترین تأثیر کل را بر پرخاشگری داشته و بنابراین مهم‌ترین عامل در تبیین پرخاشگری به حساب می‌آید. متغیرهای تکانشگری، هیجان خواهی و آکسیتیمیا به ترتیب بیشترین تأثیرات بعدی را بر پرخاشگری داشته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری پرخاشگری بر اساس تنظیم هیجان، تکانشگری، آکسیتیمیا و هیجان خواهی در دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد که متغیر تنظیم هیجان بیشترین تأثیر را بر پرخاشگری داشته و مهم‌ترین عامل در تبیین پرخاشگری به حساب می‌آید. متغیرهای تکانشگری، آکسیتیمیا و هیجان خواهی، به ترتیب بیشترین تأثیرات بعدی را بر پرخاشگری داشته‌اند. همچنین نتایج نشان داد که متغیرهای پیش بین از طریق متغیر دشواری تنظیم هیجان بر پرخاشگری اثر غیرمستقیم دارند که این یافته‌ها همسو با نتایج پژوهش‌های مشابه قبلی است [۴، ۸، ۱۶، ۱۸-۲۲]. در تبیین ارتباط دشواری تنظیم هیجان با پرخاشگری باید اشاره کرد که بررسی‌ها نشان داده توانمند بودن افراد از نظر هیجانی، روبه‌رو شدن آن‌ها را با چالش‌های زندگی آسان می‌کند و در نتیجه آن‌ها را از سلامت روان بیشتری برخوردار می‌کند [۵]. آلدوا و همکاران [۲۶] ادعان کرده‌اند که انواع مختلف آسیب‌شناسی روانی و مشکلات سلامت روان می‌توانند به عنوان پیامد دشواری تنظیم هیجان

شرایط استرس‌زا دارند و هنگام رویارویی با رویدادی آسیب‌زا به دلیل ناتوانی در تنظیم و مدیریت احساسات، دچار آشفتگی هیجانی می‌شوند [۳۳]. آلکسیتمیا ویژگی شناختی عاطفی است و فرد مبتلا به آن در تنظیم و فهم هیجان‌های خود ناتوان است. زمانی که اطلاعات هیجانی نتوانند در فرایند پردازش شناختی، ادراک و ارزشیابی شوند، افراد از نظر عاطفی و شناختی دچار درماندگی و آشفتگی شده و این ناتوانی می‌تواند سازمان عواطف و شناخت‌های آن‌ها را مختل سازد. این افراد به دلیل عدم آگاهی هیجانی و ناتوانی در پردازش شناختی احساسات خود، معمولاً قادر به شناسایی، درک یا توصیف هیجان‌های خویش نیستند و توانایی محدودی در سازگاری با شرایط تنش‌زا دارند. یکی از روش‌های کنترل تنش خصوصاً درباره هیجان‌های منفی، تخلیه و بیان هیجان ناشی از تنش است و در صورتی که این هیجان تخلیه نشود و فرد نتواند احساسات منفی خود را به‌صورت کلامی بیان کند، جزء روان‌شناختی سیستم‌های ابراز هیجان و پریشانی روانی افزایش می‌یابد [۳۴]. به نظر می‌رسد که افراد مبتلا به آلکسیتمیا در شرایط کنترل هیجان‌ات خود از مکانیسم‌های دفاعی انکار و سرکوب استفاده می‌کنند و احساسات خود را واپس‌رانی می‌کنند، اما سرکوب احساسات و عدم ابراز آن‌ها موجب کاهش احساس خوب بودن شده و عدم رضایت‌مندی را در فرد تشدید می‌کند. این امر درماندگی روان‌شناختی را منجر می‌شود که به‌صورت خشم و به‌منظور جبران بروز می‌کند. به همین علت، در توصیف این افراد بیان می‌شود که آنان گاهی به‌شدت بی‌قرار بوده و خود را ملامت می‌کنند یا به‌صورت انفجاری گریه کرده و خشمگین می‌شوند [۳۵]. در خصوص ارتباط هیجان‌خواهی با تنظیم هیجان و پرخاشگری باید اشاره کرد که زاگرمین معتقد است افراد با هیجان‌خواهی بالا، بیشتر سیگار می‌کشند، الکل مصرف می‌کنند، با سرعت رانندگی می‌کنند، تصادف و محکومیت‌های بیشتری به خاطر رانندگی به‌هنگام مستی دارند، به فعالیت‌های جنسی زیاد می‌پردازند [۳۶]. از نظر زاگرمین، رفتار هیجان‌خواهی نوعی نیاز به احساسات و تجربیات جدید، گوناگون و پیچیده است و شخصی که دارای چنین رفتاری است حاضر است برای به دست آوردن این‌گونه تجربیات به اعمال مخاطره‌آمیز اجتماعی یا فیزیکی اقدام کند. هیجان‌خواهی می‌تواند بر رفتار، ویژگی‌ها و الویت‌های افراد اثر بگذارد، افراد دارای هیجان‌خواهی به فعالیت‌هایی می‌پردازند که با تحرک و انگیزش زیادی همراه است [۳۷]. این افراد در پی گریختگی از یکنواختی و بی‌حوصلگی هستند، به منابع بیرونی تحریک نیاز دارند و در ابراز هیجان‌های خود بی‌پروا هستند. از این‌رو احساس‌های خود را به‌درستی تشخیص نمی‌دهند و به‌گونه مؤثری حالت‌های

افزایش می‌دهد. توانایی درک هیجان‌ات و علت آن‌ها باعث می‌شود افراد بهتر احساسات دیگران را درک کنند و رفتارهای آن‌ها را بهتر پیش‌بینی کنند. از این‌رو احتمال برخورد‌های مشاجره‌ای کمتر می‌شود و می‌توانند به‌طور صحیحی واکنش نشان دهند. در خصوص رابطه تکانشگری با پرخاشگری و دشواری تنظیم هیجان باید اشاره کرد که دنسون، دوال و فینکل و همکاران [۲۹] در پژوهش مروری، رابطه خودکنترلی و پرخاشگری را مثبت گزارش کردند. افراد تکانشگر در مهار پاسخ خود مشکل دارند و پاداش آنی را به پیامد تأخیری ترجیح می‌دهند [۳۰]. این افراد سبک پردازش اطلاعات سریع‌تری دارند و در بازداری پاسخ با مشکل مواجه‌اند [۳۱]. تکانشی بودن افراد باعث می‌شود که در مدیریت حالات عاطفی و هیجانی دچار شکست شوند. ناتوانی در مهار تکانه‌ها و انجام رفتارهای کنترل نشده به بدتنظیمی هیجانی می‌انجامد تکانشی بودن باعث می‌شود که در موقعیت‌هایی که نیازمند کنترل هیجانی است افراد توانایی اتخاذ رفتارهای صحیح، منطقی و مبتنی بر واقعیت را از دست دهند و در توجه به اطلاعات هیجانی، ادراک صحیح آن‌ها، پردازش درست و مدیریت مطلوب هیجان‌ها در بطن روابط بین فردی با دشواری‌هایی مواجه شوند. این دشواری‌ها باعث می‌شود که در مواجهه با موقعیت‌های تنیدگی‌زای زندگی، توانایی تحلیل، تصمیم‌گیری و انتخاب رفتار صحیح را از دست دهند و پرخاشگری بیشتری را نشان دهند [۳۲]. افرادی که به‌صورت تکانشی عمل می‌کنند در کنترل و بازداری تکانه‌ها ناتوان هستند و نمی‌توانند برانگیختگی‌های خود را کنترل کنند و از راهبردهای تنظیم هیجان ناسازگارانه استفاده می‌کنند. مهارت‌های تنظیم هیجان ضعیف نیز به نوبه خود به رفتار تکانشی می‌انجامد که خطر اعتیاد یا آسیب‌شناختی را افزایش می‌دهد [۱۷]. افرادی که پاسخ شدیدتری نسبت به محرک‌های منفی نشان می‌دهند ممکن است زمان بیشتری برای تنظیم هیجان‌ات خویش اختصاص دهند. افراد تکانشی به دلیل ناتوانی در تنظیم هیجان‌ات شرایطی را ایجاد می‌کنند که منجر به تجربه هیجان‌ات منفی می‌شود. این افراد هیجان‌ات را با شدت بیشتری تجربه می‌کنند و ممکن است باور نداشته باشند بتوانند هیجان‌ات خویش را تنظیم کنند، از این‌رو تمایلی برای تنظیم هیجان‌ات نخواهند داشت. در خصوص ارتباط آلکسیتمیا با دشواری تنظیم هیجان و پرخاشگری باید اذعان کرد که آلکسیتمیا با نقایص در تعدیل شناختی هیجان‌ها رابطه دارد و احتمالاً با دشواری‌های تنظیم هیجان مرتبط است [۶]. ناتوانی در نظم‌دهی هیجان می‌تواند با سطوح پایین سلامت جسمانی و روانی افراد مبتلا به آلکسیتمیا در ارتباط باشد. افراد آلکسیتمیک توانایی محدودی در سازگاری با

تفاوت‌های جنسیتی مدنظر قرار داده شود. محدودیت دیگر پژوهش حاضر، عدم کنترل متغیر وضعیت اقتصادی-اجتماعی است و پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های مشابه آتی این متغیر کنترل شود. انجام چنین اقداماتی ممکن است الگوهای جدیدی از همبستگی‌ها را آشکار سازد که می‌تواند نظریه‌های ما را به‌طور ثمربخشی گسترش دهد.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی نویسنده مسئول در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت با کد اخلاق IR.IAU.RASHT.REC.1396.95 است. همچنین، نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از همکاری شرکت‌کنندگان در پژوهش و تمامی کسانی که در اجرای این پژوهش یاری کردند، تقدیر و قدردانی کنند.

References

- [1]. Borazjanian M. The study of socioeconomic factors affecting the aggression of high school male adolescents. Master's Thesis. Faculty of Economics and Social Sciences, Shiraz University, 2001. [in Persian]
- [2]. Zinat Motlagh F, Ahmadi-Jouibari T, Jalilian F, Mirzaei Alavijeh M, Aghaei A, Karimzadeh Shirazi K. The prevalence and factors associated with aggression among adolescences of Yasui, Iran. Health System Research 2013; 9(3): 312-19. [in Persian]
- [3]. Roberton T, Daffern M, Bucks RS. Emotion regulation and aggression. Aggression and Violent Behavior. 2012; 17: 72-82.
- [4]. Aldao A, Nolen-Hoeksema S. When are adaptive strategies most predictive of psychopathology? Journal of Abnormal Psychology. 2012; 121 (1): 276-281.
- [5]. Sepehrian Azar F, Isazadehgan A, Asadi Majreh S, Poursharifi H. Evaluation personality- cognitive model of generalized anxiety disorder to explain pain perception in people with chronic pain. J Shahrekord Univ Med Sci. 2017; 19 (1):32-4. [in Persian]
- [6]. Asadi Majreh S, Sepehrianazar F, Isazadegan A, Poursharifi H. Evaluation emotion regulation model of generalized anxiety disorder to explain pain perception in people with chronic pain. CPAP. 2017; 15(1): 27-38. [in Persian]
- [7]. Asadi majareh S, sepehrian azar F. Evaluating the role of anxiety model in pain perception in chronic pain Patients with Generalized anxiety syndrome. JAP. 2018; 8 (2):1-14. [in Persian]
- [8]. Cohn AM, Jakupcak M, Seibert LA, Hildebrandt TB, Zeichner A. The role of emotion dysregulation in the association between men's restrictive emotionality and use of physical aggression. Psychology of Men & Masculinity. 2010; 11(1): 53-64.
- [9]. Tager D, Good GE, Brammer S. An exploration of relations between emotion dysregulation, masculine norms, and intimate partner abuse in a clinical sample of men. Psychology of Men & Masculinity. 2010; 11(3): 233-239.
- [10]. Vandermeer MRJ. Secondary traumatic stress and alexithymia in High-risk professionals. University of Western Ontario - Electronic Thesis and Dissertation Repository. 2014.
- [11]. Asadi S, Mahmud Allilo M, Bahadori Khosroahhi I, Khorsand M. The comparison of Personality Patterns, irrational beliefs and impulsivity in males with with drug abuse disorder under Treatment. Research in eddiction. 2015; 8 (32):119-136. [in Persian]
- [12]. Wang L, Zhi He C, Miao Yu Y, Hui Qiu X, et all. Associations between impulsivity, aggression, and suicide in Chinese college students BMC Public Health 2014; 14: (551) 2-8.
- [13]. Zuckerman M. Sensation seeking: Beyond the optimal level of arousal. Hillsdale NJ: Lawrence Erlibaum, 1979.
- [14]. Doustian Y, Bahmani B, A'zami Y, Godini A A. The relationship between aggression and impulsiveness with susceptibility for addiction in male student. jrehab. 2013; 14 (2):102-109. [in Persian]
- [15]. Sanchez-Martin JR, Azurmendi A, Pascual-Sagastizabal E, Cardas J, Braza F, Braza P, et al. Androgen levels and anger and impulsivity measures as predictors of physical, verbal and indirect aggression in boys and girls. Psychoneuroendocrinology. 2011; 36(5): 750-760.
- [16]. Schreiber LRN, Grant JE, Odlaug BL. Emotion regulation and impulsivity in young adults. Journal of Psychiatric Research. 2012; 46 (5): 651-658.
- [17]. Besharat M A, Ofoghi Z, Aghaei Sabet S, Habibnejad M, Pournaghd Ali A, Geranmavehpour S. Moderating Effect of Cognitive Emotion Regulation Strategies on the Relationship Between Alexithymia And Interpersonal Problems. Advances in Cognitive Science. 2014; 15 (4):43-52. [in Persian]
- [18]. Hicks S. The role of emotion regulation in the relationship between trait anger and relational aggression. The University of Southern Mississippi the Aquila Digital Community. Master's Theses, 2018.
- [19]. Baker JM. Relations among dimensions of emotion regulation and aggressive behavior. Master's Theses and Doctoral Dissertations. 2016.
- [20]. Birkley EL, Eckhardt C. Effects of instigation, anger, and emotion regulation on intimate partner aggression: Examination of "perfect storm" theory. Psychology of Violence, 2018, DOI: 10.1037/vio0000190.
- [21]. Tajikzadeh F, Sadeghi R. The study of emotional control styles as predictor Aggression in Girl Students, 2014; 4(16): 97-114. [in Persian]
- [22]. Roberton T, Daffern M, Bucks R.S. Maladaptive emotion regulation and aggression in adult offenders. Psychology, Crime & Law. 2014; 20(10): 933-954.
- [23]. Farnam A. Effectiveness of problem solving and anger management on decrease of parent-adolescent conflicts among boy Sstudents. Journal of Educational Psychology Studies. 2018; 15(29): 149-176. [in Persian]
- [24]. Haghighi I, Shokrkon H, Mosavi Shoshtari M. Investigation family affective condition with adjustment in adolescence of third-school girls in Ahvaz schools.

- Educational Sciences and Psychology. 2002; 9(3): 79-108. [in Persian]
- [25]. Ghaffari M, Rezaei A. Study of relation of cognitive emotion regulation styles with impulsivity and borderline personality disorder among university students. *Yafte*. 2014; 15 (4):61-72. [in Persian]
- [26]. Aldao A, Nolen-Hoeksema S, Schweizer S. Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*. 2010; 30: 217-237.
- [27]. Gravend P, Monshei GH. The effectiveness of teaching forgiveness based on Enright model and enriching the relationships on mental wellbeing and life quality of dissatisfaction women from their marital life in the city of Khoram Abad. *MEJDS*. 2015; 5: 190-199
- [28]. Alijanzadeh M, Makvand-Hosseini Sh, Kianersi F. The effectiveness of group dialectical behavior therapy (Based on Skills Training) on aggression in adolescents. *Journal of Clinical Psychology (JCP)*. 2014; 6 (23): 23-33. [in Persian]
- [29]. Denson TF, Dewall CN, Finkel EJ. Self-Control and Aggression. *Psychological Science*. 2012; 21(1): 20 -25.
- [30]. Franken A, Muri P. Individual differences in decision-making. *Pers Individual Different* 2005; 39(3): 991-998.
- [31]. Andreu VC, Morales F. How Impulsivity is related to intelligence and academic achievement. *Spanish Journal Psychology* 2005; 8(1): 199-204.
- [32]. Aazam Y, Sohrabi F, Borjal A, Chopan H. The effectiveness of teaching emotion regulation based on gross model in reducing impulsivity in drug-dependent people. 2014; 8(30): 127-141. [in Persian]
- [33]. Shahgholian M, Moradi A, Kafee M. Relationship of alexithymia with emotional expression styles and general health among university students. *IJPCP* 2007; 13 (3):238-248. [in Persian]
- [34]. Zaki Yi A, Karami, J. Relationship alexithymia, positive and negative affect with psychological Disorders. *Journal of Tabriz University of Medical Sciences*. 2013; 35 (4): 38-43. [in Persian]
- [35]. alizadeh fard, S. Relationship between alexithymia and peptic ulcer disease: Does aggression is a mediator variable?. *Quarterly journal of health psychology*. 2013; 1(4): 71-83. [in Persian]
- [36]. Khanjani Z, Fakhravi N, Badri R. A gender-based study of sensation seeking in addicted and normal subjects. *Journal of Research in Behavioural Sciences*; 9(4): 287-295. [in Persian]
- [37]. Patton JH. Sensation seeking. In V. S. Ramachandran (Ed). *Encyclopedia of Human Behavior*. San Diego: Academic Press, 2012.

Structural Model Aggression according to Emotion Regulation, Alexithymia, Impulsivity and Sensation Seeking in Students

Samereh Asadi Majreh^{1*}, Bahman Akbari²

1. Assistant Professor, Psychology Department, Islamic Azad University of Rasht, Rasht, Iran. ORCID: 0000-0001-9666-4466
2. Associated Professor, Psychology Department, Islamic Azad University of Rasht, Rasht, Iran

Abstract

Background and Aim The spread of violence and aggression in Iranian society, especially in recent years, is one of the most serious social harm. The present study aimed to determine a structural model for aggression based on the emotion regulation, alexithymia, impulsivity and sensation seeking in students.

Materials & Methods The method of this research is descriptive and the research design is correlation of the type of structural equation modeling. Sample of the research includes 210 students (136 girls and 74 boys) from the Islamic Azad University of Rasht in the second semester in 1391-97. They were selected by cluster sampling method and completed Aggression Questionnaire (AQ), emotional dysregulation scale (DERS), Baret's impulsivity questionnaire, Toronto Alexithymia Scale (TASS), and Zuckerman's sensation seeking Scale. Collected data were analyzed using descriptive indexes, Pearson correlation coefficient and structural equation modeling.

Results The results of this study showed that there is a positive and significant relationship between the variables of emotion dysregulation, impulsivity, alexithymia and sensation seeking with aggression in students ($P < 0.01$). Also, between impulsive, alexithymia and sensation seeking variables through mediation of emotion dysregulation have a positive and significant relationship with aggression ($P < 0.01$).

Conclusion The results of this study showed that emotional problems play an important role in the occurrence of aggression in students.

Received:
Accepted:

Keywords: aggression, alexithymia, emotion regulation, impulsivity, sensation seeking.